

Commentaar van de indiener van de Wet Vazalo op de reactie van het uitvoeringspanel op Wet voorzieningen arbeid en zorg alleenstaande ouders (Vazalo)

De indiener van het initiatiefwetsvoorstel Voorzieningen arbeid en zorg alleenstaande ouders (Vazalo) heeft met belangstelling kennisgenomen van het advies van het gemeentelijk uitvoeringspanel op de Wet Vazalo en dankt de leden van het uitvoeringspanel voor hun bijdrage. Wel is de indiener teleurgesteld in de reactie van het uitvoeringspanel en heeft zij de indruk dat op een aantal aspecten de gecompliceerde informatie over het wetsvoorstel zoals aan het uitvoeringspanel is voorgelegd tekort is geschoten. De indiener stelt het daarom op prijs een nadere reactie en toelichting te geven op de opmerkingen die door het uitvoeringspanel zijn gemaakt. Alvorens in te gaan op de afzonderlijke genoemde punten wil de indiener benadrukken dat er bij de voorbereiding van het wetsvoorstel overleg is gevoerd met verschillende organisaties, zoals vakbeweging, werkgeversorganisaties, VNG, gemeentelijke sociale diensten en andere belangenorganisaties en steunpunten van personen met een uitkering. Alle organisaties hebben positief gereageerd op de grondgedachte van het wetsvoorstel. Men is van mening dat het voorstel past in het toekomstgericht denken over de sociale zekerheid. De bedoelde organisaties benadrukten het belang van extra aandacht voor de groep van alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering en daarbij de noodzaak van flankerend beleid waaronder scholing om de kansen op werk voor deze groep te verbeteren. De opmerkingen van de verschillende organisaties zijn verwerkt in het nu voorliggende wetsvoorstel.

1. Algemeen

1a

Het wetsvoorstel heeft een verplichtend karakter. Dit beperkt de beleidsvrijheid van gemeenten en is als zodanig tegengesteld aan het deregulerende karakter van de Wet werk en bijstand (Wwb).

In het wetsvoorstel is gekozen voor een inkomens toeslag voor alleenstaande ouders die in deeltijd werken. Deze inkomensafhankelijke regeling wordt ondergebracht in de Wet Awir (Algemene wet inkomensafhankelijke maatregelen). De systeemovergang van het maand-inkomen bij de bijstand naar het jaar-inkomen van de Wet Awir vraagt om een overgangsvorm tot en met 31 december van dat jaar. Daarin is in het wetsvoorstel voorzien. Het feit dat de gemeenten die regeling gaan uitvoeren doet geen enkele afbreuk aan de beleidsbevoegdheid van de gemeente inzake de Wwb.

Er is gekozen voor een gemeentelijke uitvoering van het gebruik van de Wet Vazalo bij de start, vanuit de bijstand, omdat de Wet Awir alleen het jaar-inkomen kent. Zou halverwege het jaar met de Vazalo-regeling gestart worden dan zou door de jaarmiddeling van het maandinkomen een te lage toeslag verstrekt worden.

Een aspect dat als een verplichtend karakter zou kunnen worden beschouwd is een onderdeel van het flankerende beleid dat door de gemeenten zou moeten worden uitgevoerd. Dat flankerende beleid bestaat uit drie elementen: de kinderopvang, scholing en mogelijk gesubsidieerd werk. Voor deze taken wordt een aanvullend budget beschikbaar gesteld. De kosten van kinderopvang worden via de tegemoetkoming kosten kinderopvang in de Wet Awir geregeld. Daaruit volgen voor de gemeenten geen nieuwe verplichtende taken. Het budget voor het gesubsidieerd werk wordt aan het W-deel toegevoegd, ieder bijstandsgerechtigde kan aanspraak maken op voorzieningen indien deze noodzakelijk zijn. Ook op dit onderdeel geldt dat het wetsvoorstel geen verdergaand verplichtend karakter heeft dan de huidige Wwb. Tot slot is er een element dat wel een verplichtend karakter heeft dat verder gaat dan de huidige Wwb. Dat is het recht op aanvullende schooling tot en met MBO-niveau. De indiener heeft goed begrepen dat het uitvoeringspanel de kritiek als zou er sprake zijn van een verplichtend karakter vooral op het punt scholing richt. De rechtvaardiging van

het recht op scholing tot en met MBO-niveau van een alleenstaande ouder ligt in het feit dat de alleenstaande ouder gedurende lange tijd op deeltijdwerk is aangewezen. Om dan tot een inkomen op het minimumniveau te komen is een goede startkwalificatie noodzakelijk om een hoger inkomen van het minimumuurloon te verdienen en zo zelfstandig zonder de bijstand te kunnen leven. Deze kritiek betreft dus alleen het aspect recht op scholing: een politieke afweging

1b Er is sprake van een ongelijke behandeling van alleenstaande ouders ten opzichte van gehuwden met en zonder kinderen en alleenstaanden, die parttime werkzaamheden verrichten. Alleenstaande ouders krijgen een ruim financiële voordeel. Het is zeer de vraag of voor deze ongelijkheid een objectieve rechtvaardigingsgrond aanwezig is.

De indiener van het wetsvoorstel Vazalo kan zich goed voorstellen dat gemeenten zich zorgen maken over de rechtvaardigingsgrond voor het kiezen voor de specifieke doelgroep van alleenstaande ouders. De indiener is echter van mening dat de keuze voor deze doelgroep gerechtvaardigd is door de erkenning dat:

- in artikel 25 van de Universele verklaring van de rechten van de mens is opgenomen dat ‘moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand’, dit rechtvaardigt, naar de mening van de indiener, de keuze voor de doelgroep van alleenstaande ouders;
- er in Nederland 372.000 kinderen leven in een huishouden met een inkomen op het sociale minimum en dat die inkomenspositie hun ontwikkeling niet bevordert;
- alleenstaande ouders de taak arbeid en zorg moeten combineren hierdoor in beginsel alleen in deeltijd beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt;
- hierin de oorzaak ligt dat eenderde van de alleenstaande ouders in Nederland in de bijstand zit;
- de Vazalo-regeling alleenstaande ouders de mogelijkheid geeft om op eigen kracht de bijstand te verlaten;
- zonder aparte regeling voor deze vrouwen gebrek aan werkervaring en pensioenopbouw dreigt en daarmee ook toekomstige inkomensafhankelijkheid van de overheid;
- het verzilveren van kinderkortingen via de Wet Vazalo de inkomenspositie van eenouderhuishoudens verbetert en daarmee kansen voor deze kinderen in het leven worden bevordert.
- de armoedeval die voor de alleenstaande ouder zeer hoog is bij het aanvaarden van betaald werk op het minimumniveau vanwege het niet kunnen verzilveren van de fiscale korting met dit wetsvoorstel wordt opgelost.

Voorts wil de indiener benadrukken dat de Vazalo-toeslag per definitie tijdelijk is (de kinderen worden vanzelf ouder), dat de reikwijdte beperkt is (loopt tot net boven het sociaal minimum) en dat deze alleen wordt verstrekt onder voorwaarde van eigen inkomen uit arbeid. Zonder de Vazalo-toeslag komt een aanzienlijk deel van deze vrouwen niet uit de bijstand; de Wwb is ook niet bedoeld voor mensen die eigenlijk best kunnen werken.

Een door anderen bepleit alternatief namelijk het verhogen van de vrijlating van eigen inkomsten voor alleenstaande ouders in de bijstand heeft twee levensgrote nadelen.

Ten eerste houdt vrijlating de ouders jarenlang klemvast in de bijstand waardoor de kosten ook van de uitvoering hoog zijn. Ten tweede is de armoedeval, als men de kans krijgt om de bijstand te verlaten zo hoog, (door de verzilveringsproblematiek van heffingskortingen) dat het leven zonder bijstand geen aantrekkelijk perspectief is.

1c Gezien de financiële voordelen, juist ook de fiscale, wordt het voor een alleenstaande ouder onaantrekkelijk om een gezamenlijke huishouding te gaan voeren of hiervan geen melding te maken.

Het lijkt de indiener dat het financiële voordeel van de bijstand ten opzichte van de Wet Vazalo

beduidend hoger is. Het verlies van een complete bijstandsuitkering in geval van samenwonen is een grotere rem op een gezamenlijke huishouding dan het verlies van de Vazalo-toeslag.

Voor het samenlevingscriterium is aansluiting gezocht met de Wet Awir waar de Vazalo-regeling is onder gebracht. De fraudegevoeligheid van de Wet Awir en het daarin geldende samenlevingscriterium is even fraudegevoelig als die voor alle andere inkomensafhankelijke regelingen die daarin zijn ondergebracht: zoals huursubsidie en zorgtoeslag.

1d Als de veronderstelling van de indienster juist is, dat tweederde van het aantal alleenstaande bijstandsgerechtigden via deze regeling uit de bijstand komt, dan is het de vraag waarom een vergelijkbare regeling niet kan gelden voor gehuwden en alleenstaanden. Dit betekent een substantiële wijziging wat bijstandsverlening betreft. Het komt dan in feite neer op een fiscalisering van de bijstandsverlening en een terugdringing van de gemeentelijke rol daarbij.

Onder 1b is reeds ingegaan op de politiek overweging van de rechtvaardigingsgrond voor het kiezen voor de doelgroep van alleenstaande ouders. Bij de vraagstelling wordt voorbij gegaan aan het feit dat de alleenstaande ouder in beginsel alleen voor deeltijd werk beschikbaar en daarmee niet vergelijkbaar is met gehuwden of alleenstaanden. De indiener meent dat bijstand beslist niet gefiscaliseerd zou moeten worden en hecht juist groot belang aan de gemeentelijke rol en verantwoordelijkheid voor de bijstandsverlening.

1e De veronderstelling, dat tweederde van de alleenstaande ouders van deze regeling gebruik kan maken, is onvoldoende onderbouwd. Vanuit de gemeentelijke praktijk kan gesteld worden, dat deze aantallen te hoog zijn geschat.

De indiener van het wetsvoorstel begrijpt de reactie van de gemeenten dat zij de raming van het aantal alleenstaande ouders dat gebruik zal gaan maken van deze regeling hoog lijkt. Deze raming verdient echter enige toelichting. In de ramingen voor de verwachte deelname aan de Vazalo-regeling zijn een drietal scenario's gehanteerd: minimaal, realistisch en ambitieus. In het ambitieuze scenario zullen in 2009 naar verwachting 60.000 alleenstaande ouders uit de bijstand stromen door de Vazalo-regeling. Bij de financiële onderbouwing voor dit wetsvoorstel is echter uitgegaan van het realistische scenario. Hierbij wordt in het eerste jaar van de Vazalo-regeling een uitstroom uit de bijstand gerealiseerd van 10.000 alleenstaande ouders (c.q. uitkeringsjaren). Deze forse uitstroom wordt gerealiseerd doordat er op dit moment 12.130 alleenstaande ouders zijn jonger dan 45 jaar die inkomsten uit betaald werk hebben en die door de invoering van de Wet Vazalo direct uit de bijstand raken. In het realistische scenario zullen naar verwachting in 2009 25.000 alleenstaande ouders (c.q. uitkeringsjaren) door de Vazalo-regeling niet meer afhankelijk van de bijstand zijn.

1f De combinatie van bijstand en toeslag in een kalenderjaar brengt bij gemeenten uitvoeringstechnische problemen met zich mee. Hetgeen in de adviesaanvraag globaal is geschetst maakt het al ingewikkeld voor gemeenten. Daarbij komt, dat er nog ingewikkelder zaken te bedenken zijn. Het gevaar van misbruik is wel erg groot. Een alleenstaande ouder, die aan het begin van een kalenderjaar opgeeft, dat er inkomsten uit arbeid zijn en deze bewust optimistisch inschat, hoeft aan het eind van het jaar de toeslag niet terug te betalen. Daardoor is deze klant financieel gunstiger af dan iemand met eenzelfde inkomen en een bijstandsuitkering, die een minder optimistische inschatting heeft gemaakt. Het is dan de vraag of deze bijstandsklant op grond van het gelijkheidsbeginsel aanspraak kan maken op dezelfde financiële behandeling als degene met een toeslag. Wat is de objectieve rechtvaardigingsgrond.

In deze vraagstelling schuilt een misverstand. Indien iemand per 1 januari meldt aan de toegangsdrempel voor de Vazalo-regeling te voldoen wordt de Vazalo-toeslag een aanvulling op het inkomen gedurende dat jaar tot 90% van het netto minimumloon bevoorschot via de Belastingdienst/Toeslagen. In het eerste kwartaal van het jaar daarop wordt het meerdere in een vorm van een dertiende maand uitgekeerd. Indien

iemand toch te veel zou hebben ontvangen dan moet het meerdere terug betaald worden tot 90% van het netto minimumloon. Met deze vormgeving is de kans dat grote bedragen zouden moeten worden terug gevorderd beperkt. Overigens is in de wet ook een boetebepaling opgenomen indien men onjuiste informatie verstrekt. Dit geldt zowel voor de Wet Awir als ook voor de mogelijkheid voor de gemeenten bij misbruik.

Zodra iemand met een bijstandsuitkering tijdens een lopend jaar aan de toegangsdrempel van Vazalo-toeslag voldoet, kan men gebruik maken van de gemeentelijke regeling die tot 1 januari van het jaar daarop doorloopt. Op deze manier zal het misbruik zoals door het uitvoeringspanel wordt gevreesd zich nauwelijks kunnen voordoen

Voorts is in artikel 6 van de Wet Vazalo voorzien in een sanctie-bepaling voor mensen die opzettelijk onjuiste gegevens hebben verstrekt, waardoor zij onterecht de Vazalo-toeslag hebben ontvangen. Nadere regels voor het sanctiebeleid zullen per algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld. Hierdoor zal de situatie, zoals genoemd door de gemeenten, bestraft worden.

1g Het is vreemd, dat kinderalimentatie bij de WWB-uitkering niet tot het inkomen behoort. Dit is een ongelijke behandeling binnen de WWB. Bij gehuwden leidt ontvangen kinderalimentatie wel tot korting. Is hiervoor een objectieve rechtvaardigingsgrond? Bovendien niet goed uitvoerbaar.

De Wwb kort de kinderalimentatie volledig op de uitkering. De belastingdienst en de Belastingdienst/Toeslagen kennen de kinderalimentatie niet als inkomen. Door bij de Vazalo-regeling de definitie van de Wet Awir en de fiscale wetgeving te kiezen, maakt de kinderalimentatie geen onderdeel uit van het toetsinkomen. De tijdelijke voorziening in Vazalo-regeling die door de gemeenten wordt uitgekeerd in artikel 36a heeft dan ook de vorm en de definitie van de Wet Vazalo en niet die van de Wwb. Het ontgaat de indiener waarom die regel niet goed uitvoerbaar is.

2. Administratief / technisch

De regeling is niet eenvoudig te verwerken in de bestaande bijstandspraktijk. Hoewel de basisgedachte van de regeling sympathiek is, valt niet te ontkennen dat bijstandsverlening ook bij een Vazalo-toeslag nog noodzakelijk kan zijn.

Er is door de indiener juist van uit gegaan dat er geen sprake zal moeten zijn van samenloop van de Vazalo-regeling en bijstand. Daarom is er ook voor gekozen dat bij werkaanvaarding vanuit de bijstand het inkomen wordt aanvult tot 90% van het netto minimumloon (= bijstandsniveau plus kinderkortingen). De extra Vazalo-toeslag van 5% van het wettelijk minimumloon in het startjaar vanuit de bijstand wordt dan in het eerste kwartaal na afloop van dat jaar uitgekeerd. Er is dus geen samenloop van bijstand met de Vazalo-aanvulling. Deze zijn volgtijdelijk.

In een eerder voorstel was de aanvulling tot bijstandsniveau uit het startjaar via de specifieke Vazalo-toeslag geregeld. De daarbij behorende tabel was complex. Op verzoek van de gemeenten is vervolgens voor een vereenvoudigde uitvoering met een strakke tabel gekozen. Zoals in het nu voorliggende wetsvoorstel is aangegeven. Wat daarin uitvoeringstechnisch niet eenvoudig is ontgaat de indiener.

3. Praktische uitvoerbaarheid

De regeling is erg ingewikkeld. Er wordt gewerkt met diverse percentages en bedragen en de uitkeringsgerechtigde krijgt in het uiterste geval te maken met vier verschillende inkomstenbronnen, te weten AWIR, alimentatie, inkomsten uit arbeid, en de Vazalo toeslag of aanvullende bijstand. Met name als de gemeente de Vazalo toeslag moet gaan uitkeren, dan bestaat de kans dat de tussentijdse afwikkeling van een uitkering leidt tot onvoorziene inkomenseffecten.

Gemeenten beoordelen het initiatiefwetsvoorstel, vanuit uitvoeringstechnisch oogpunt, negatief. De

gedachte achter het wetsvoorstel is sympathiek, maar de uitvoering zal zeer bewerkelijk zijn. Onderstaande punten gaan hier verder op in.

De indiener van het wetsvoorstel betreurt het dat het gemeentelijk uitvoeringspanel het wetsvoorstel vanuit uitvoeringstechnisch oogpunt negatief beoordelen. Zij zal hieronder ingaan op de uitgewerkte punten.

De regeling is veel minder ingewikkeld dan het uitvoeringspanel suggereert .

Het is een misverstand dat de ter illustratie genoemde inkomenspercentages onderdeel van de uitvoering vormen. De Vazalo-toeslag waarmee de gemeenten tijdelijk te maken hebben is één tabel met vaste bedragen. De inkomstenbronnen waarmee de gemeenten te maken hebben in het kader van de Wet Vazalo zijn geen andere inkomstenbronnen dan inkomen uit arbeid en partneralimentatie die gelden in de Wwb. De gemeente kent dat eerste jaar de aanvulling tot bijstandsniveau toe. In het eerste kwartaal van het volgende jaar volgt de Vazalo-toeslag van een bedrag dat staat voor 5% van het netto minimumloon conform de tabel.

- 3a. *In de regeling worden meerdere inkomensgrenzen gehanteerd, te weten het arbeidsinkomen (tot € 4366,-) en het verzamelinkomen. Deze laatste is bovendien afhankelijk van de leeftijd van de kinderen (55% of 60% NML). Hierdoor moet bij de uitvoering rekening worden gehouden met veel factoren. Als een kind bijvoorbeeld 16 jaar wordt terwijl het inkomen uit arbeid niet wijzigt (men verdient minder dan 60% NML), valt een alleenstaande ouder terug in de WWB. De vraag is ook waar deze leeftijdsgrens op is gebaseerd. Sowieso is het de vraag waarom verschillende, zo dicht bij elkaar liggende, grenzen voor het verzamelinkomen worden gehanteerd.*

Het wetsvoorstel faciliteert voor alleenstaande ouders de combinatie van arbeid en zorg. De regeling kent daarom als eis dat minimaal €4.366 (het fiscale drempelbedrag voor de combinatiekorting) wordt verworven uit inkomen uit arbeid. Men kan dus niet in aanmerking komen voor een Vazalo-toeslag als men geen inkomen uit arbeid heeft, maar bijvoorbeeld wel een partneralimentatie van 55% van het netto minimumloon.

Het klopt dat de gemeenten signaleren dat als het jongste kind 16 jaar wordt en iemand net op de onderste inkomensgrens voor de Vazalo-toeslag zit het voor kan komen dat iemand weer instroomt in de bijstand. Dat is een van de drie prikkels die in de Wet Vazalo zijn ingebouwd.

De eerste prikkel is als de jongste 5 jaar wordt (de schoolgaande leeftijd). De huidige vrijlatingregeling van heffingskortingen levert met bijstandsuitkering soms een iets een hoger inkomen op dan Vazalo-regeling. De tweede is als de jongste 12 jaar wordt (ingang vervolgonderwijs). Dan moet je iets meer gaan verdienen of iets langer werken. De derde is als de jongste 16 jaar wordt. Dan vervalt het recht op de Vazalo-toeslag. Naar de mening van de indiener is deze stimulans om meer te gaan werken gerechtvaardigd omdat als kinderen ouder worden zij in de regel minder ouderlijke verzorging nodig hebben. Let wel, de indiener erkent wel dat een kind blijvend aandacht nodig heeft van een verzorgende ouder, deze aandacht is alleen minder gebonden aan vaste tijdstippen op de dag.

- 3b. *Veelal zijn de inkomsten uit arbeid niet iedere maand gelijk: de mutatiegraad van de inkomsten is hoog. Onze ervaring is dat veel alleenstaande ouders werken met flexibele zogenaamde ‘nul uren contracten’. Het voorstel voorziet niet in hoe om te gaan met wisselende inkomsten. Zou er dan de ene maand wel recht bestaan op de toeslag en de andere maand weer niet?*

Bij de vormgeving van de Wet Vazalo is rekening gehouden met mogelijkheid van sterk wisselende inkomsten. De Wet Awir hanteert een kalenderjaarsystematiek en het verzameljaar inkomen. bij de bijstand is het maandinkomen de norm. Om wisselingen in instroom, uitstroom en wisselde inkomens soepel te laten verlopen is het volgende in de wet opgenomen:

- Voor mensen die vanuit de bijstand in een lopend inkomensjaar recht krijgen op een inkomensaanvulling tot bijstandsniveau en vervolg een Vazalo-toeslag over die periode van %% uitgekeerd na 1 januari van het volgend kalenderjaar. Deze overbruggingsregeling wordt uitgevoerd en uitbetaald door de gemeente die daarvoor een vergoeding ontvangt. En uitgekeerd na afloop van het inkomensjaar. (Memorie van toelichting, 3.3.9).
- Voor mensen die al een inkomen uit arbeid hebben en net boven het sociaal minimum zitten wordt de Vazalo-toeslag in het eerste kwartaal na het inkomensjaar uitgekeerd.
- Indien men het inkomen uit arbeid verliest valt men terug in de bijstand.
- Indien na afloop van een inkomensjaar blijkt dat men met de wisselende inkomsten onder de Vazalo-toegang blijft en dus in de bijstand had moeten zitten zal het mogelijk teveel uitgekeerde door de belastingdienst toeslagen teruggevorderd worden tot 90% nml plus kinderkortingen. Omdat tijdens een inkomensjaar niet meer dan 90% nml plus kinderkortingen wordt uitgekeerd zal als regel er geen sprake zijn van terugvordering. Per saldo zal niemand onder bijstandsniveau komen. De indiener wil hier benadrukken dat de Belastingdienst/Toeslagen bij de voorlopige teruggave uitgaat van een Vazalo-toeslag van maximaal 90% van het nml plus de kinderkortingen. Op die manier kunnen er geen onbetaalbare schulden ontstaan. De voorlopige teruggave is nooit hoger dan 90% nml plus de kinderkortingen voor een alleenstaande ouder. Daar waar alleenstaande ouders recht hebben op meer Vazalo-toeslag zal dit aan het einde van het jaar uitgekeerd worden (Memorie van toelichting, 3.3.8). De Wet Vazalo die wordt uitgevoerd door de Belastingdienst/Toeslagen is veel doelmatiger dan de Wwb omdat in de Wwb de inkomsten maandelijks verrekend moeten worden.

3c. *De wijze waarop de gemeente de toeslag moet vaststellen en verstrekken is onduidelijk omschreven. De gemeente moet rekenen met het netto inkomen op maandbasis, terwijl de toeslag jaarlijks in één bedrag moet worden verstrekt. Dit laatste lijkt niet de bedoeling, want dan zit de alleenstaande ouder tot aan het einde van het jaar onder het minimum.*

Ter nadere toelichting. De overbruggingsregeling voor instroom in de Vazalo-regeling vanuit de bijstand tijdens een kalenderjaar kent dezelfde toetredingsvoorwaarden als de Vazalo-toeslag en de Awir-systematiek, maar kan per maand ingaan. Dit zorgt ervoor dat maandelijks vanuit de bijstand, tijdens het eerste overbruggingsjaar, de inkomensaanvulling tot 90% van het netto minimumloon plaatsvindt. Hierdoor zal niemand tijdens het jaar onder het sociaal minimum uitkomen. De arbeidstoeslag waar een alleenstaande ouder recht op heeft boven 90% van het netto minimumloon wordt na afloop van het eerste kalenderjaar door de gemeente uitgekeerd. In de wetstekst is een tabel opgenomen (in artikel 7 van de Wet Vazalo) waarin per inkomensklasse staat aangegeven wat de arbeidstoeslag is (die bovenop de 90% netto minimumloon wordt uitgekeerd). Vervolgens zal per 1 januari na het start jaar de uitvoering verder plaatsvinden door de Belastingdienst/Toeslagen via bevoorschotting.

3d. *Premies moeten in mindering worden gebracht op de toeslag, die de gemeente het eerste jaar verstrekt (tot de gebruikelijke 90% WML). In de WWB is juist geregeld dat deze premie, ter stimulans, tot een bepaalde grens worden vrijgelaten.*

De gemeenten maken terecht een opmerking over het gemeentelijk premiebeleid om mensen te kunnen stimuleren een baan te accepteren en de samenloop met de Vazalo-regeling. Dit zal zich in de regel alleen in het eerste jaar van de Vazalo-toeslag voordoen. Immers, sommige gemeenten geven een eenmalige premie indien iemand zich aantoonbaar heeft ingespannen richting de arbeidsmarkt. Overigens, is in de Wet Vazalo gekozen om alleenstaande ouders die starten vanuit de bijstand tijdens het eerste jaar een toeslag van 5% van het netto minimumloon extra te geven na afloop van dat jaar vanwege het op eigen kracht aan het werk gaan. In de memorie van toelichting zijn bij de artikelsgewijze toelichting op artikel 7 van de Wet Vazalo twee voorbeelden nader uitgewerkt. Voorbeeld twee laat zien

dat ook met gemeentelijk premiebeleid de Vazalo-toeslag lonend kan zijn.

- 3e. Bij de bepaling van het verzamelinkomen wordt de partneralimentatie meegenomen. Alleenstaande ouders die geen partneralimentatie ontvangen of waarbij de gemeente de kosten van bijstand verhaalt op de ex-partner kunnen minder snel uitstromen op grond van deze regeling.*

Dat is waar maar geldt ook voor de uitstroom voor de huidige WWB. Het is waar dat alleenstaande ouders die geen partneralimentatie ontvangen meer inkomsten uit arbeid moeten genereren om gebruik te kunnen maken van de Vazalo-regeling. Indien men een inkomen op minimumloon verdient zal men in dat geval een baan van ongeveer 18 uur per week (2,5 dag) moeten hebben (gelijk aan 55% van het netto minimumloon). Er is dus een grote stimulans om zowel partneralimentatie als kinderalimentatie te vragen dit in tegenstelling tot de huidige regeling in de Wwb waarbij alimentatie voor de verzorgende ouder niets oplevert. Alleenstaande ouders met partneralimentatie en een deeltijdbaan van €4.366 kunnen volstaan met een deeltijdbaan van 1,25 dag (25% bruto wml = 9 uur).

- 3f. Welk inkomen mag meetellen als inkomsten uit tegenwoordige arbeid? Ook het inkomen als zelfstandige?*

De grondslag voor het inkomen is het fiscale toetsinkomen. Het inkomen van een zelfstandige uit arbeid valt daar ook onder. Overigens zullen de gemeenten minder snel te maken hebben met alleenstaande ouders in de bijstand met inkomens als zelfstandige.

- 3g. Er bestaat een kruisverband tussen deze regeling en de Wet kinderopvang? De alleenstaande ouders die met de Vazalo-toeslag uitstromen zouden moeten blijven vallen onder de gemeentelijke doelgroep binnen de Wet kinderopvang.*

De indiener van het wetsvoorstel Vazalo deelt de mening van de gemeenten dat de alleenstaande ouders die een Vazalo-toeslag ontvangen, moeten blijven vallen onder de gemeentelijke doelgroep van de Wet Kinderopvang. Hierin is dan ook voorzien in de Wet Vazalo. Van de doelgroep van de Wet Vazalo zal bijna iedereen een inkomen hebben, lager dan €16 000 per jaar. Voor deze alleenstaande ouders betaalt de rijksoverheid tweederde en de gemeente éénderde van de kosten. Boven deze inkomensgrens is de ouder een eigen bijdrage verschuldigd. Die blijft op het inkomensniveau van de 'Vazalo-ouder' echter altijd beperkt: bij een inkomen van €18 000 per jaar en een opvang voor drie dagen per week bedraagt deze eigen bijdrage ongeveer €100 per jaar.

- 3h. Uit analyse van een gemeentelijke cliëntenbestand blijkt de verwachting dat 2/3 van de alleenstaande ouders uit zou kunnen stromen niet reëel. Slechts een kwart van de alleenstaande ouders heeft op dit moment inkomsten uit arbeid. Hiervan komt 16% in aanmerking voor de toeslag en zou derhalve uitstromen uit de bijstand. Dit komt overeen met 4% van alle alleenstaande ouders. Het is de vraag of er voor zo'n kleine groep een dergelijke, uitvoeringsintensieve regeling moet worden ingevoerd.*

De indiener heeft met belangstelling kennis genomen van de genoemde raming van de gemeenten dat 4% van het huidige cliëntenbestand van alleenstaande ouders met de invoering van de Wet Vazalo gebruik zal gaan maken van de Vazalo-regeling. In de reactie op de opmerking bij 1e heeft indiener reeds een toelichting gegeven op de totstandkoming van de ramingen voor de verwachte aantallen uitstroom van alleenstaande ouders uit de bijstand. In het realistische scenario wordt in het eerste jaar van de Vazalo-regeling verwacht dat de uitstroom uit de bijstand 10.000 zal bedragen. De gemeenten

geven aan dat zij verwachten dat ruim 4.000 (4%) alleenstaande ouders zullen uitstromen. De indiener is daarnaast van mening dat de Wet Vazalo extra prikkels bevat om mensen te stimuleren een baan te vinden: kinderopvang, opleiding, werkervaring en toenemend inkomen. De huidige Wwb biedt alleenstaande ouders geen mogelijkheid om deeltijd te werken en dan onafhankelijk te worden van de bijstand. Zo worden deze alleenstaande ouders binnen de bijstandswet vastgehouden en worden zij belemmerd om een zelfstandig bestaan op te bouwen.

- 3i. *De vraag is of dit wetsvoorstel gevolgen heeft voor het inkomensdeel. Als gekort wordt op het inkomensdeel moet dit gebaseerd zijn op reële verwachtingen. Bovenstaand punt laat al zien dat dit niet het geval is. Bovendien moet de gemeente de toeslag in het eerste jaar dat een alleenstaande ouder er recht op heeft verstrekken. De gemeente is dat jaar niet minder geld kwijt.*

De gemeenten worden voor deze uitgaven volledig gecompenseerd. De verwachte uitstroom uit de bijstand door de invoering van de Wet Vazalo zal een besparing opleveren voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen. De indiener wil hier benadrukken dat de Vazalo-toeslag en het flankerend beleid worden gefinancierd uit de vrijval van de bijstandsuitkeringen. Doordat een grote groep alleenstaande ouders geen beroep meer zal doen op de bijstand zal er op de post financiering inkomens Wwb (het I-deel) een aanzienlijke besparing optreden. Uit deze besparing wordt via het Fonds Inkomenssubsidie Vazalo-geld gereserveerd voor de uitbetaling van de voorgestelde vergoeding via de belastingdienst of de gemeenten.

- 3j. *Alleenstaande ouders die uit de WWB stromen door middel van de toeslag Vazalo, blijven aanspraak houden op ondersteuning bij arbeidsinschakeling. Zij ontvangen echter geen bijstand meer en tellen derhalve niet mee in de bepaling van de hoogte van het werkdeel. Dit dient voor de gemeente gecorrigeerd te worden.*

De indiener vindt de opmerking van de gemeenten terecht als zij stellen dat er meer middelen voor het W-deel van de gemeenten beschikbaar gesteld moeten worden. De Wet Vazalo voorziet hierin. De Wet Vazalo voorziet in extra middelen voor het flankerend beleid (kinderopvang, tijdelijke gesubsidieerde arbeid, scholing en arbeidstoeleiding). Het flankerend beleid zal, net als de Wwb, op decentraal niveau worden uitgevoerd. De gemeenten zullen daarvoor een extra vergoeding ontvangen. De extra middelen zullen worden toegevoegd aan het W-deel van het Wwb-budget en zijn bestemd voor de uitvoering van het flankerend beleid zoals in de Wet Vazalo is voorzien. De besparing van uitkeringen, door uitstroom uit de bijstand van alleenstaande ouders, komt daarom ten goede aan het vrij besteedbaar budget van de gemeenten. Overigens, binnen de Wwb-regeling zijn er ook andere groepen waarvoor de gemeenten flankerend beleid leveren die geen bijstandsuitkering ontvangen zoals Nuggers (artikel 10 van de Wwb: aanspraak op ondersteuning bij arbeidsinschakeling).

Het lijkt voor de hand te liggen dat in de verdeelsleutel van het gemeentefonds voor de uitvoeringskosten WWB het aantal alleenstaande ouders dat van de gemeentelijke Vazalo-regeling gebruik maakt mee telt in de uitvoeringskosten

- 3k. *Het grootste bezwaar is dat nog vrij veel onduidelijk is. Wel lijkt duidelijk is dat het allemaal erg bewerkelijk is voor de gemeente. Voor de mensen die een deel van het jaar bijstand ontvangen (en er zijn relatief veel alleenstaande ouders met wisselende inkomsten) moet de gemeente maandelijks de toeslag uitbetalen en ook nog aan het einde van het jaar definitief vaststellen en verrekenen. Hoe de toeslag precies vastgesteld moet worden is ook niet duidelijk.*

Onder 3b reeds beantwoord.

3l. *Wat ook lastig is, is dat de alleenstaande ouder zelf van tevoren moet inschatten of zijn inkomsten hoog genoeg zullen zijn om een Vazalo toeslag aan te vragen. En ook de gemeente moet een schatting maken van de jaarinkomsten, om de toeslag te kunnen berekenen.*

Onder 3b al beantwoord.

3m. *Tenslotte (maar dat is eigenlijk geen uitvoeringspunt) wordt de aanspraak op reïntegratie van de alleenstaande ouder omgezet in een verplichting voor de gemeente om een voorziening aan te bieden aan deze doelgroep, dat betekent een vermindering van de beleidsvrijheid van de gemeenten.*

Onder 1a al beantwoord. Duidelijk is dat het recht op scholing de enige verplichtende bepaling is inzake het flankerend beleid.

4. Overdraagbaarheid

Het zal een uitdaging worden de regeling zowel extern als intern helder te communiceren. Het risico bestaat dat de uitkeringsgerechtigde daardoor te weinig voordeel ziet in de combinatie deeltijdarbeid en Vazalo toeslag.

Inderdaad is voorlichting een zeer belangrijke factor. Het financiële voordeel in combinatie met het onafhankelijk worden van bijstand is een substantieel voordeel dat per saldo, zo verwacht de indiener, voor veel alleenstaande ouders uiterst aantrekkelijk zal zijn.

5. Handhaafbaarheid

Als de gemeente de Vazalo toeslag moet uitkeren zou dat idealiter onder de inlichtingenverplichting van de WWB moeten vallen. Is dat niet het geval, dan moet de gemeente niet belast worden met een eventuele terugvorderingsverplichting of – bevoegdheid.

Graag ziet de indiener suggesties welke aanvullend bevoegdheid hier wenselijk zou zijn.

6. Automatisering

P.m. Een zo eenvoudig mogelijke toeslagberekening is wenselijk.

De toeslag berekening is gewoon een tabel met vaste bedragen. Deze tabellen zijn na aanbeveling en op verzoek van de gemeenten in dit wetsvoorstel vereenvoudigd.

7. Invoeringstijd

De geplande invoering per 1 januari 2006 is gelet op de geplande parlementaire behandeling erg kort dag.

Deze planning past wel in afspraken over invoeringstermijnen zoals zij door de regering met de VNG zijn gemaakt

S.E.A.Noorman –den Uyl
19.05.2005